
Avaluació del programa Protegim les Escoles

©2023 Agència de Salut Pública de Barcelona

Tots els drets reservats.

<https://www.aspb.cat/>

Edita. Agència de Salut Pública de Barcelona. 1a Edició: Barcelona.

Aquesta publicació està sota una llicència Creative Commons

Reconeixement – No Comercial – No Derivades (BY-NC-ND)

<https://creativecommons.org/>

Avaluació del programa Protegim les Escoles

Responsables de l'Informe

Mariona Ferrer-Fons (ASPB) i Maria José López (ASPB, CIBERESP, IIB Sant Pau)

Col·laboradores

Sílvia Brugueras (ASPB, IIB Sant Pau), Xavier Continente (ASPB, CIBERESP, IIB Sant Pau), Emma Cortés (Institut d'Infància i Adolescència) i Lucía Artazcoz (ASPB, CIBERESP, IIB Sant Pau)

Agraïments

Andrea Ballbé (Direcció d'Estratègia Urbana, Gerència de l'Arquitecte en cap - Ecologia Urbana), Pilar Lleonart (Departament de Barris Educadors, IMEB)

Cita recomanada

Ferrer-Fons M, López MJ, Brugueras S, Continente X, Cortés E, Artazcoz L. Avaluació del programa Protegim les Escoles. Barcelona: Agència de Salut Pública de Barcelona; 2023.

Índex

En què consisteix el programa Protegim les Escoles?	5
Què es vol avaluar?	7
Com s'ha avaluat?.....	9
Quins són els resultats de l'avaluació?	12
Propostes de millora	31
Conclusions	32

Avaluació del programa Protegim les Escoles

En què consisteix el programa Protegim les Escoles?

És una intervenció impulsada des de l'Ajuntament de Barcelona per millorar els entorns escolars i pacificar-los perquè siguin més segurs i saludables, amb millor qualitat de l'aire, amb més espais de trobada de les comunitats educatives i menys accidentalitat i soroll.

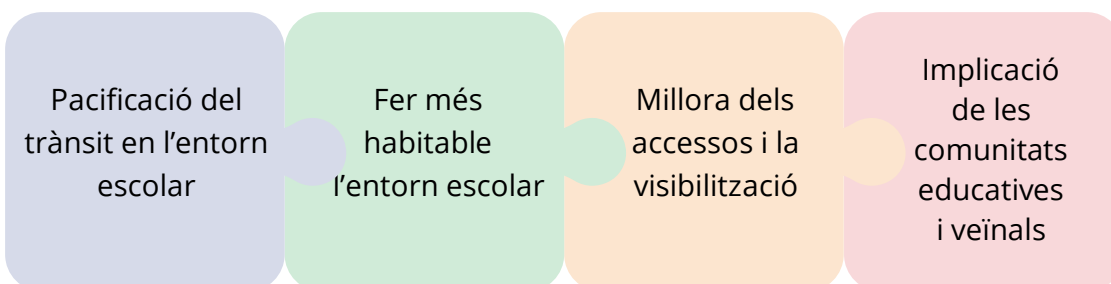
El programa es va iniciar en el **2020** amb actuacions en **26** entorns de diferents centres educatius i es calcula que fins el **2023** haurà implicat la transformació de més de **200 entorns escolars** de la ciutat de Barcelona.

Per més informació del programa:
<https://ajuntament.barcelona.cat/ecologiaurbana/ca/que-fem-i-per-que/urbanisme-per-als-barris/protegim-escoles>

Les **actuacions** en els entorns escolars es realitzen a partir de **micro-intervencions urbanes que s'adapten al context** de cada centre educatiu.

Les **actuacions** del programa Protegim les Escoles es fonamenten en **quatre tipus d'accions**:

- 1 Per **pacificar el trànsit** hi ha mesures diverses com reduir la velocitat i/o els carrils de circulació, o ocupar el carril de serveis. També es poden incorporar reductors de velocitat, semàfors o altres elements dissuasius.

- 2 Per **fer més habitable l'entorn escolar** es realitza una ampliació de l'espai, s'incorpora nou mobiliari urbà i arbrat o plantes, es creen zones de joc fortuït i s'instal·len elements de seguretat com baranes protectores.

- 3 Per **millorar els accessos i la visibilització** dels centres es poden fer canvis en la circulació dels vehicles i de les zones d'aparcament, incorporant senyalització de zona escolar.

- 4 La transformació dels entorns escolars es fa amb **la interlocució** de les comunitats educatives. En algunes escoles es va fer un **procés pilot de cocreació**.

Què es vol avaluar?

L'**objectiu general** és:

Avaluar l'impacte de la transformació dels entorns escolars en termes d'ús, temps d'estada, interacció social, joc espontani, percepció de seguretat viària i benestar de la comunitat educativa.

Els objectius específics són:

1	Avaluar l' impacte del programa en el temps d'estada i la interacció social a l'entorn escolar de l'alumnat i les famílies	
2	Avaluar l' impacte del programa en el joc espontani dels infants	
3	Explorar l' impacte del programa en la seguretat viària	
4	Explorar l' impacte del programa en l'ús de l'entorn escolar pel veïnat	
5	Analitzar l' impacte del programa en el benestar de la comunitat educativa	
6	Explorar l' impacte del programa en la percepció de la qualitat de l'aire i el soroll	
7	Avaluar la satisfacció amb el procés informatiu i el de cocreació	

8

Avaluar **la satisfacció i valoració general de les actuacions i de l'espai** després de les intervencions

9

Explorar **quines actuacions són les que més i menys agraden** en l'entorn escolar segons l'alumnat i les famílies

10

Analitzar **la diversitat d'impacte** segons el tipus d'intervencions

Com s'ha avaluat?

Disseny de l'avaluació

Estudi d'avaluació que combina diferents dissenys i metodologies:

Estudi quasi-experimental pre-post basat en metodologies observacionals i entrevistes espontànies

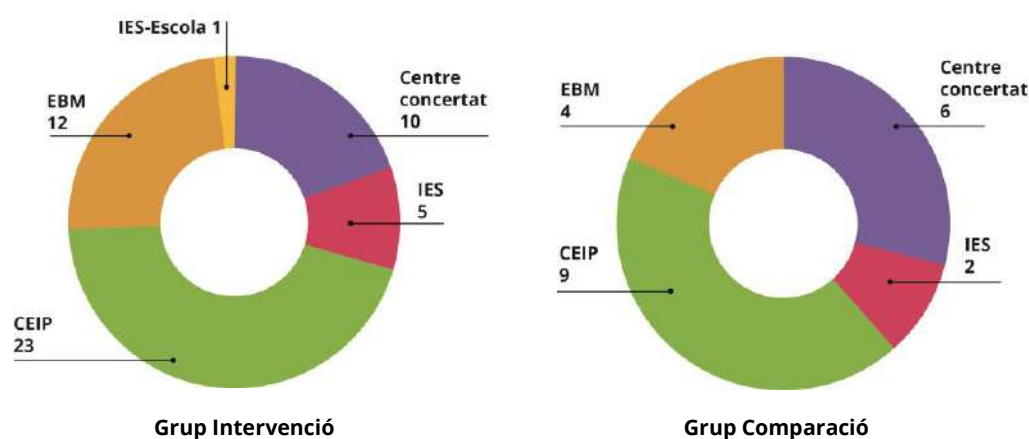

Estudi transversal post-intervenció basat en una enquesta on-line a direccions i associacions de famílies

Població d'estudi

La població d'estudi són 51 centres educatius on es va implementar el programa en 2021 (Grup Intervenció - GI) i 21 centres educatius on s'implementaria la intervenció en 2022 (Grup Comparació - GC).

Figura 1. Tipus de centre al Grup Intervenció i al Grup Comparació

Nota: EBM=Escola Bressol Municipal; CEIP=Centre d'Educació Infantil i Primària; IES=Institut d'Educació Secundària; Centre concertat=Centre privat finançat amb recursos públics, normalment amb alumnat d'educació infantil, primària i secundària.

Recollida de dades

La recollida de dades es va dur a terme mitjançant observació no participant, una enquesta online i entrevistes semiestructurades, combinant **tècniques qualitatives i quantitatives**. El conjunt del **treball de camp** es va realitzar entre **maig del 2021 i febrer del 2022**.

OBSERVACIÓ NO PARTICIPANT EN 72 CENTRES EDUCATIUS

Es van portar a terme **288 observacions abans (pre) i després (post)** de les intervencions amb un total de 4 dies d'observació a cadascun del 72 centres educatius.

288

Observacions

4 dies d'observació

72 centres

A les observacions es recollia informació sobre l'entorn escolar, la percepció de seguretat viària i soroll, elements de seguretat viària i joc fortuït dels infants. També es va portar a terme un **recompte sistemàtic** del nombre de persones observades en els minuts 5, 15 i 25 després de la darrera sortida de l'alumnat.

A més, als **51 centres intervinguts (GI) es van realitzar 150 entrevistes semiestructurades espontànies** individuals o grupals: a 28 infants, 7 adolescents i 115 persones adultes, amb la següent distribució per sexe: 15 nenes/adolescents noies, 13 nens/adolescents nois, 7 grups mixtes amb infants/adolescents, 69 dones, 38 homes i 8 grups mixtes.

150

entrevistes

51 centres

Treball de camp: la recollida de les mesures pre-intervenció es va dur a terme entre el 3 de maig i el 18 de juny de 2021, i les mesures post-intervenció entre el 28 de setembre i el 19 de novembre de 2021.

Pre-intervenció

Post-intervenció

ENQUESTA ON-LINE A 51 CENTRES EDUCATIUS DEL GI

El **qüestionari** es va enviar per correu electrònic a les **Direccions** i **Associacions de Famílies (AFAs)** dels centres educatius del GI.

L'enquesta constava de **28 preguntes** sobre l'impacte i la valoració de les diferents actuacions realitzades al seu entorn escolar.

Taxa de resposta: Direccions: 96% (49); AFAs: 69% (35).

Treball de camp: del 3 de desembre de 2021 al 10 de febrer de 2022.

Com s'ha analitzat?

Les **dades qualitatives** s'han analitzat a partir d'una anàlisi temàtica amb el programa Atlas-ti. S'han codificat i creat codis analítics combinant estratègies inductiva i deductiva.

Les **dades quantitatives** s'han analitzat amb el programa estadístic Stata. Per les dades de l'enquesta s'ha realitzat un estudi descriptiu i bivariat. Pel recompte sistemàtic s'ha dut a terme una anàlisi descriptiva i anàlisi del canvi pre-post, comparant entre el GI i el GC.

Quins són els resultats de l'avaluació?

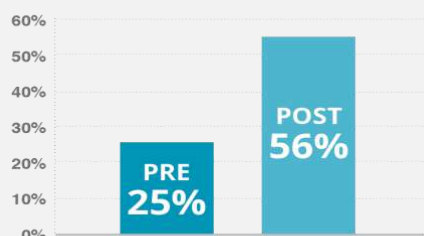
Impacte en el temps d'estada i la interacció social de l'alumnat i les famílies

CANVIS PRE-POST EN EL TEMPS D'ESTADA A L'ENTORN ESCOLAR

Segons dades del recompte sistemàtic, **el temps d'estada** en l'entorn escolar **s'ha incrementat de dilluns a dijous**. En el pre, en un 25% de les escoles de primària (CEIPs i escoles concertades) hi ha persones que es queden a l'espai, com a mínim 25 minuts després de la sortida de l'alumnat. En el post, aquest percentatge augmenta fins a un 56%. Al Grup de comparació (GC) no s'observen canvis en el temps d'estada.

Percentatge d'escoles amb persones 25 minuts després de la sortida:

Augmenta el temps d'estada a l'entorn escolar

CANVIS PRE-POST EN EL NOMBRE DE PERSONES A L'ENTORN ESCOLAR

Al grup intervenció **augmenta la mediana de persones** que es queden als entorns escolars **els divendres 15 minuts després de la sortida** de l'alumnat. En el pre, es quedava una mediana de 8 (Rang interquartílic (RIQ): 0-20) persones i en el post de 16 (RIQ: 3-44,5) persones. Al GC no s'observen canvis en el temps d'estada.

Augmenta el número de persones que es queden als entorns escolars

A l'**enquesta** es va preguntar a les direccions i AFAs si les famílies o l'alumnat es quedaven més, igual o menys temps que abans. Un **41%** de les direccions i un **26%** AFAs diuen que creuen que **les famílies o l'alumnat es queden més temps** a l'entorn escolar. En alguns centres educatius s'esmenta que haguessin calgut més canvis per transformar l'entorn escolar com espai d'estada.

*Mare 1: Estem passant més temps en aquest espai.
Mare 2: És un espai per estar 10 minuts després del cole i petar la xerrada i després cadascú se'n va, alguns a extraescolars, altres al parc,... però ara ens quedem més (Mares centre concertat)*

Veig que ara es queden més estona. Abans acostumaven a marxar quan s'acabava la classe. I a la tarda, quan sortim els de Cicles, també ens quedem més i no marxem directament (Noi IES)

Ahora te puedes quedar y relacionarte más con otras personas, antes nos teníamos que ir rápido a casa porque era demasiado agobiante. Ahora los niños pueden socializar más. Es una mejora para todos (Pare centre concertat)

Cal millorar els aspectes que se'ns va dir: reducció d'un carril i crear espais de trobada (grades o bancs de fusta) tal com s'ha fet a altres escoles (Direcció CEIP)

No hem aconseguit fer del carrer un espai de socialització. Segueix amb el mateix tràfic que abans (Direcció centre concertat)

En relació als elements, com són l'ampliació de l'espai físic o cert mobiliari urbà, que faciliten l'augment del temps d'estada i la interacció social per part de la comunitat educativa, cal destacar que un **53%** de les direccions i un **63%** de les AFAs consideren que el programa ha ampliat **bastant o molt la superfície pels vianants** i un **67%** de les direccions i **66%** de les AFAs afirmen que **ha millorat la comoditat** de l'espai.

53% direccions i 63% AFAs consideren que s'ha ampliat la superfície pels vianants

67% de direccions i 66% d'AFAs consideren que s'ha augmentat la comoditat de l'espai

El que més ens ha agradat és guanyar espai per a l'escola a les entrades, la comoditat per les famílies i la bona gestió de l'espai (Direcció escola concertada)

La vorera contigua a l'escola era un espai poc segur a les nits. Amb l'ampliació s'ha aconseguit més visibilitat i menys sensació d'inseguretat al passar-hi a la nit. Amb els passos elevats, el veïnat ha guanyat en seguretat, i les persones amb mobilitat reduïda en els seus desplaçaments (AFA CEIP)

Tot i que ha donat més espai per poder realitzar les entrades i sortides de l'escola, encara hi ha punts que dificulten a la gent amb mobilitat reduïda (AFA CEIP)

Impacte en el joc espontani dels infants

En el treball de camp **observacional** es va fer palès que, en general, en aquells espais d'estada **més amplis i més segurs**, hi ha **més joc espontani** per part dels infants i amb **més diversitat de dinàmiques de joc** després de la intervenció.

En l'enquesta, un **39%** de les direccions i de les AFAs diuen que l'espai és més jugable, percentatge que s'incrementa en aquelles intervencions més ambicioses (veure apartat *Diversitat d'impactes segons el tipus d'intervenció*). Alguns centres educatius, però, afirmen que no s'ha produït cap canvi o que valoren els elements de joc instal·lats com a poc apropiats pel seu alumnat (per exemple, en algunes EBM's pel cas de les boles de formigó).

Als voltants de l'escola no hi havia espais on els infants poguessin jugar a la sortida de l'escola. L'actuació que s'ha dut a terme ha permès que els infants puguin reunir-se i jugar a la sortida (AFA CEIP)

L'amplitud de la vorera facilita el pas però no és un espai 'jugable' (Direcció EBM)

Tenim un espai de seguretat on els nens poden córrer i jugar tranquil·lament (AFA CEIP)

Els nostres infants són encara molt petits per jugar amb els elements que s'han posat. Calien elements més assequibles a la seva edat, com pedres més planes que els permetessin pujar (Direcció EBM)

En els diaris de camp de **l'observació**, es va recollir en nombroses ocasions **l'ampli ús de les boles de formigó** per part **d'infants de sexe i edats diverses**: asseient-s'hi, fent equilibris i jugant tant individualment com en grup. No obstant, la valoració que en fan els infants i les famílies és diferent. En les **entrevistes espontànies** molts **infants** van esmentar en primer lloc que **el que més els hi agradava** eren les **boles de formigó** i que hi jugaven tant sols com col·lectivament. Per contra, alguns familiars **adults** entrevistats o direccions de

centres van mostrar opinions crítiques respecte les **boles de formigó** per la **por a que es fessin mal** o per la **ubicació** inadequada en l'espai.

Me gustan las bolas para escalar y para jugar a quien es el más alto (Nen CEIP)

Considerem les esferes de formigó perilloses. Més d'un cop hem patit veient com s'enfilen els infants, els pares/mares no diuen res i cauen. Algun dia es faran mal de debò (Direcció centre concertat)

Durant l'**observació** es va recollir **menys ús dels jocs pintats a terra** que de les boles de formigó. Els **circuits o jocs pintats a terra** van generar menys opinions, però en algunes de les **entrevistes espontànies** a adults i infants van esmentar que **no entenen** el seu significat, en particular, quan era més simbòlic.

Les famílies pregunten el significat de les ratlles pintades al terra (Direcció centre concertat)

Dels jocs pintats m'agrada la xarranca perquè l'altre no l'entenc molt (Nena CEIP)

Un altre element de joc fortuït més innovador, que es va instal·lar només en alguns centres educatius, són les **estructures de fusta** que permeten el joc actiu, etc. A l'**observació qualitativa** es va recollir **infants, de sexe i edats diversos**, jugant amb ells, en particular, fent equilibris sobre les fustes, saltant-les, etc.

En l'**enquesta** a direccions i AFAs i a les **entrevistes espontànies** a adults es va esmentar en alguna ocasió que la **ubicació** d'aquestes estructures podria ser millorable.

A nosaltres en agrada molt ehhhh. M'agraden molt les peces de fusta perquè entre tots els nens i nenes ens hem inventat un joc i també les boles per saltar-les... (Nena CEIP)

Està bé que hi hagi estructures jugables però crec que s'ha de millorar la ubicació, perquè això era un espai molt ampli i diàfan on podien correr i jugaven molt amb la pilota, i ara de sobte s'ha convertit en un perill (Mare centre concertat)

Impacte en la percepció de la seguretat viària

A l'**enquesta** i les **entrevistes espontànies** la percepció majoritària era que havia millorat la seguretat viària, així com la visibilitat dels centres. A l'enquesta, un **76%** de les direccions i un **51%** de les AFAs afirmen que **ha millorat la seguretat viària**. Un **67%** de les direccions i un **57%** de les AFAs diuen que **ha millorat la visibilitat** del centre educatiu.

76% de direccions i 51% d'AFAs considera que ha millorat la seguretat viària

En el treball **observacional** es va recollir la **percepció de seguretat viària** (baixa, mitjana o alta) abans i després de la intervenció. El percentatge de centres on es registrava que **la seguretat viària era mitjana o alta va passar d'un 56% a un 68%**, mentre que en el grup comparació no va haver-hi canvis.

Segons les observacions, la percepció de seguretat viària mitjana o alta va passar d'un 56% a un 68%

En les **entrevistes espontànies** i en l'**enquesta** es comenta, en alguns centres, sobre tot els que tenen carrers pacificats, la necessitat de **limitar l'ús de bicicletes i patinets elèctrics** en l'entorn escolar.

No hi ha cotxes al costat de la porta de l'escola. Ara hi ha plantes i més espai. A més, els alumnes han de creuar pel pas de zebra, no pel mig del carrer (Direcció IES)

Quizás es el cambio más significativo y el que más valoramos. Prácticamente no pasan coches y cuando lo hacen es a una velocidad muy segura (AFA centre concertat)

Ha millorat, però tot i així fa falta la retolació perquè bicicletes, patinets i motos no hi circulin, ja que quan ho fan, no respecten els 20 km/h preceptius (Direcció IES-Escola)

Entre les **actuacions més ben valorades** de programa es troben totes aquelles adreçades a millorar la **senyalització dels entorns escolars**. En particular, les senyalitzacions vertical groga de “zona escolar” i l’horitzontal amb la paraula “escola” que es troba en la calçada de circulació.

La seguretat ha millorat per les senyalitzacions verticals i horitzontals, les baranes i la resta d'elements. Pensar en la infància sempre és un valor afegit (Direcció EBM)

Ha millorat perquè a la cantonada, al terra, hi ha una senyal ben gran que indica que allà hi ha una zona escolar. I al no haver-hi cotxes aparcats es veu més l'escola (AFA EBM)

A nivell qualitatiu que **els espais siguin més segurs** i protegits és el **canvi positiu** més freqüentment comentat a les **entrevistes espontànies** a persones adultes. El programa, a més d’incrementar la senyalització, ha implicat la incorporació de diversos **elements dissuasius de velocitat** com els coixins berlinesos, les bandes reductores de velocitat o les pilones.

La instal·lació de **baranes de seguretat** també estan **molt ben valorades** tant a l'enquesta a direccions i AFAs com en les entrevistes espontànies o els diaris de camp de les observacions. Al mateix temps, s'esmenta en diverses ocasions la necessitat d'incorporar **baranes protectores** quan hi ha **carril bici** al costat del centre educatiu per protegir els vianants, així com assegurar un **disseny** de les baranes **segur per infants de totes les edats**.

Pues las vallas me han parecido muy bien porque antes salíamos y pasaba el autobús y nos podía llevar por delante. Está bien, estamos más tranquilas (Nena CEIP)

No queda l'espai ben tancat, creiem que hi ha risc d'accident. Les tanques frontals haurien de ser una mica més altes. Els vehicles hi passen molt a prop (Direcció escola concertada)

La barana i les jardineres no són gaire adequades per escola bressol, massa rígides i amb angles (Direcció EBM)

Impacte en l'ús de l'entorn escolar pel veïnat

Un **30%** de direccions i un **35%** d'AFAs creuen que l'actuació en el nou entorn escolar ha tingut **algun impacte en l'ús que en fa el veïnat**, tot i que cal tenir en compte que un 33% i un 17% respectivament van respondre que no ho sabien. Entre els tipus d'impacte que s'esmenten més sovint es troben, en positiu, **l'ús de l'espai fora de l'horari escolar, la reducció del trànsit i la millora de la calçada** i, en negatiu, **la manca d'aparcament o la falta d'informació prèvia** a la implementació del programa.

Els veïns valoren la reducció de trànsit, l'eliminació dels contenidors i la millora de la calçada (Direcció centre concertat)

Pel veïnat hi ha l'impacte negatiu que és més difícil aparcar (AFA IES)

Gairebé tots els dies veig nens que no són de l'escola pujats a les boles de formigó. Hi ha més gent que seu als bancs i convida més als veïns a parlar i relacionar-se (Direcció CEIP)

Els veïns es queixen que no s'han arreglat les voreres, fa temps que ho demanen, i de falta d'informació sobre el projecte (Direcció centre concertat)

Impacte en la percepció de la qualitat de l'aire i el soroll

Segons l'enquesta, el **92%** de les direccions i el **71%** de les AFAs creuen que la **qualitat de l'aire és la mateixa**, si bé un **6%** i un **26%** respectivament afirmen que ha millorat. En relació a la contaminació acústica, el **74%** de les direccions i AFAs creuen que **no hi ha hagut millores** en el **soroll ambiental**, si bé un **20%** declaren que hi ha menys soroll. Durant el treball de camp **observacional**, es va recollir la **percepció de soroll ambiental** i **no** es van observar **canvis** després de la intervenció.

La contaminació acústica i ambiental és la mateixa perquè hi ha el mateix volum de vehicles. No notem la reducció de velocitat (Direcció CEIP)

Gràcies al programa s'ha aconseguit pacificar l'entorn alhora que s'ha reduït la contaminació i el soroll amb l'eixamplament de la vorera contigua a l'edifici i la retirada dels vehicles que aparcaven al costat (AFA CEIP)

A mi em sembla bé perquè hi ha menys cotxes i menys soroll i ja no hi ha tanta contaminació i podem jugar aquí davant (Nen CEIP)

No s'han reduït els carrils de circulació, i això ha comportat que no baixin les emissions contaminants dels vehicles de motor a l'aire que respirem, ni la contaminació acústica provocada per l'alta densitat del trànsit (Direcció IES)

Els centres on s'han realitzat **pacificacions** de carrer són els que perceben en major mesura que hi hagut certa disminució de la contaminació ambiental i/o acústica. Els resultats sobre contaminació ambiental serien consistents amb una avaluació de la qualitat d'aire, també realitzada per l'ASPB¹, en la que es va mesurar el NO₂ abans i després de la intervenció, i no es van detectar millores generals en les escoles intervingudes, tot i apuntar a lleugeres millores en escoles més pacificades.

¹<https://ajuntament.barcelona.cat/observatorisalut/app/uploads/2022/05/AvaluacioQAProtegim.pdf>

Impacte en el benestar de la comunitat educativa

Segons l'enquesta, un **80%** de les direccions i un **83%** de les AFAs consideren que **ha millorat el benestar** de la comunitat educativa.

El 80% de direccions i 83% d'AFAs considera que ha millorat el benestar

Un **50%** de les direccions diu que molt o bastant, i un **30%** pensa que ha millorat, però poc. En el cas de les AFAs, els percentatges són del **34%** i el **49%**, respectivament. Tot i així, hi alguns centres educatius que no reconeixen aquesta millora en el benestar de la comunitat educativa. La raó principal és que les transformacions en el seu entorn escolar es consideren **insuficients**.

Està molt bé perquè com tenim poc temps al pati i hem de baixar, ens podem quedar aquí...I així per tornar és més ràpid i fàcil. Les plantes donen un ambient molt bonic (Noi IES)

Les intervencions que s'han fet estan bé però insuficients pel que s'esperava i es creia convenient des de la comunitat educativa (Direcció centre concertat)

Ha millorat pel fet que ha pacificat de manera notable la zona propiciant un entorn més segur i sa per a les nostres famílies, els nostres infants i pel veïnat (Direcció centre concertat)

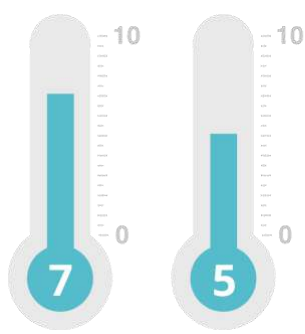
Programes com aquest tenen una repercussió positiva i directa en el benestar físic i mental de tota la comunitat que formem les escoles (AFA CEIP)

Satisfacció amb el procés informatiu i el de cocreació

Segons dades de l'**enquesta**, la satisfacció mediana amb el **procés informatiu** que es va dur a terme per definir les intervencions amb els centres educatius, es situa en un **7/10** per part de les direccions i en un **5/10** per part de les AFAs.

Durant el curs 2020-21 es va impulsar una prova pilot de **procés de cocreació** amb 10 escoles per tal que la comunitat educativa, el professorat, les famílies i els infants s'impliquessin en les propostes de millora de l'entorn escolar. A l'**enquesta**, les direccions dels centres implicats van valorar amb un **8/10** el procés participatiu (en el cas de les AFAs va haver poques respostes per poder valorar). Tanmateix, es van expressar diverses opinions crítiques amb el fet que no es van implementar algunes de les propostes resultants del procés.

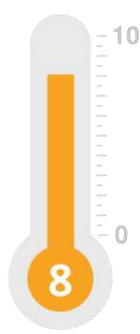
Satisfacció amb procés informatiu

Direccions dels centres

AFAs

Satisfacció amb procés cocreació

Direccions dels centres

Se'ns va escoltar i el procés amb l'alumnat va ser fantàstic, molt participatiu (Direcció CEIP)

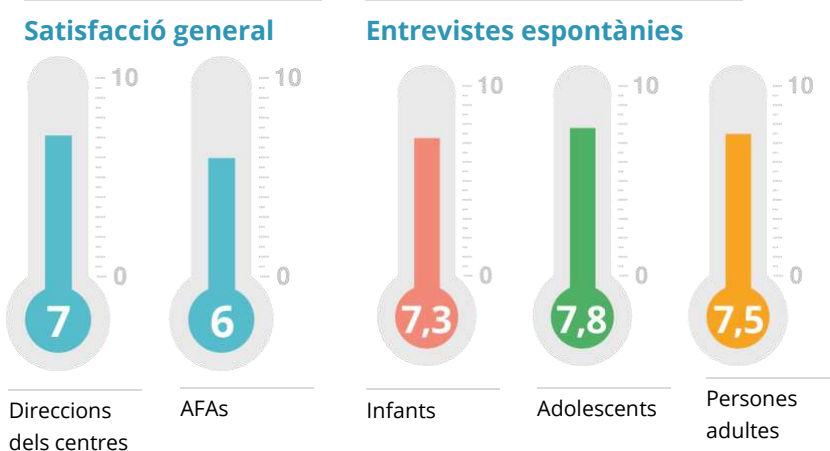

No s'han tingut en compte les necessitats detectades en el procés participatiu en el que vam estar implicats (AFA IES-escola)

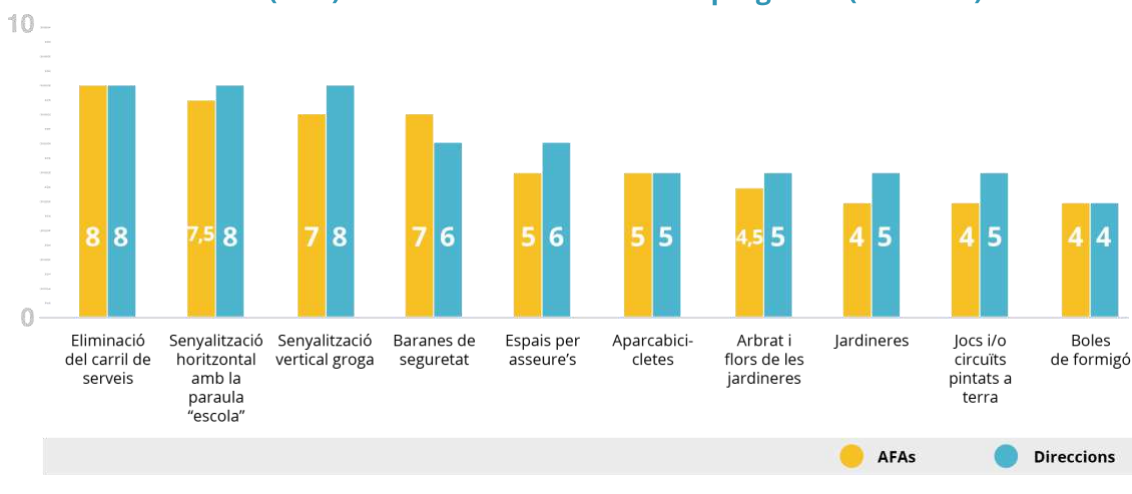
Satisfacció general i amb diversos elements del programa

L'enquesta assenyalava que la **satisfacció general** amb la intervenció es situa en un **7/10** per part de les direccions i en un **6/10** per part de les AFAs. No es van observar diferències entre centres educatius de diferents barris de Barcelona ni per tipologies de centre. Un **51%** de les direccions i un **60%** de les AFAs considera que el programa ha donat molta o bastanta **resposta a les necessitats** dels centres, i un **37%** i un **34%**, respectivament, que ha donat poca resposta.

En les **entrevistes espontànies** realitzades a la sortida de les escoles, la **nota mitjana** de satisfacció entre els infants és de **7,3**, pels adolescents **7,8** i per persones adultes **7,5**.

Grau de satisfacció (0-10) amb diversos elements del programa (mediana)

Valoració de les diferents actuacions

En les **entrevistes espontànies** es va preguntar quins eren els **canvis o actuacions que més i menys agradaven**. A continuació es presenten les respostes més freqüents entre els infants i adolescents i les persones adultes:

El que menys agrada

Respostes dels infants i adolescents	Respostes de les persones adultes
<ul style="list-style-type: none"> • Falten més espais per seure • Ubicació inadequada dels elements urbans en l'espai intervingut • No s'entenen els jocs a terra • Falten més aparca bicicletes • Falta més verd 	<ul style="list-style-type: none"> • Falten més espais per seure • Ubicació inadequada dels elements urbans en l'espai intervingut • Cantonades de les jardineres i boles de formigó perilloses • Menys espai pels vehicles i/o per aparcar

Han quitado plazas de aparcamiento y los que venimos en coche lo tenemos más difícil (Mare CEIP)

És que normalment som grups més grans i aquests bancs són individuals. Només hi ha 3 seients i no ens podem asseure tots junts (Noi IES)

Los bancos colocados al revés no nos gustan. Cuando jugamos nuestros padres no nos ven y nos confundimos porque como hay mucha gente y no sabemos dónde están (Nena CEIP)

Les cantonades de les jardineres grogues les trobo molt perilloses perquè si cau un nen a sobre se li clava directament a l'alçada del cap (Pare CEIP)

El que més agrada

Respostes dels infants i adolescents

- Espai més segur i protegit
- L'amplitud de la vorera i de l'espai
- Els elements per seure (bancs i grades en particular)
- Espai per jugar i socialitzar les famílies
- La no circulació vehicles
- L'arbrat i plantes de les jardineres
- Les boles de formigó

Respostes de les persones adultes

- Espai més segur i protegit
- L'amplitud de la vorera i de l'espai
- Els elements per seure (bancs i grades en particular)
- Espai per jugar i socialitzar les famílies
- La pacificació i/o no circulació vehicles
- Les baranes protectores
- La senyalització de zona escolar

M'agrada la sensació de seguretat. Està molt bé la separació entre l'institut i la carretera. Si no estigués estariem molt més a prop dels cotxes (Noia IES)

Lo que más me gusta es que hay más espacio para poder correr (Nen centre concertat)

M'agrada molt perquè els infants tenen més llibertat de moviment. Ho utilitzen com a pati, hi ha menys cotxes, i poden jugar amb els elements que s'han ficat, les barres de fusta i les boles (Mare CEIP)

Estamos encantados porque ahora hay más espacio. Antes se acumulaba demasiada gente y era muy incómodo. Los niños pueden interactuar y jugar (Pare centre concertat)

A mi em sembla bé, perquè abans sorties per la porta d'aquí i tenies els cotxes molt a prop. Ara amb la barrera, i això que està més marcat, és més agradable sortir a l'hora del pati i hi ha les jardineres grades per assentar-se (Noia IES)

Diversitat d'impacte segons el tipus d'intervenció

El programa Protegim les escoles s'adapta a les característiques del context de cada entorn escolar i els carrers que l'envolten i això comporta **diferents tipus d'intervencions amb impactes diversos** en els entorns escolars.

En els centres educatius on s'han realitzat **pacificacions** (carrers amb prioritat de vianants o sense pas de vehicles) o **intervencions més destacades** (que són aquells que combinen diverses actuacions com l'ocupació del carril de serveis i/o guanyar xamfrans i/o eliminar algun carril de circulació), l'**impacte** en els diferents indicadors avaluats és **més gran** que en la resta dels centres. Concretament, aquests tipus d'intervencions s'han implementat en 13 dels 51 centres analitzats.

Més segur, més tranquil, les entrades i les sortides són més segures perquè no hi ha transit rodat i la veritat que molt millor (Pare CEIP)

Em sembla bastant millor perquè abans només teníem fins a la vorera i per allà passaven cotxes, i ara tenim més espai per jugar quan sortim del cole. M'agrada més! (Nena CEIP)

És un espai on abans no es podia caminar ni fer res, i ara és un espai per a la canalla i per a tothom, que és més còmode i més segur i sense trànsit (Pare CEIP)

Al pacificar-se la zona queda molt més amable i genera una seguretat cap al trànsit privat que abans no teníem. Es fa més visible l'alumnat quan accedeix o surt de l'escola (AFA escola concertada)

Resultats als centres amb pacificacions o actuacions més destacades

Segons dades de **l'enquesta**, als centres amb pacificacions o actuacions més destacades:

Tots els centres consideren que ha millorat la comoditat (100% de les direccions i les AFAs)	
El 69% de direccions i 44% d'AFAs creuen que ha augmentat el temps d'estada	
El 62% de les direccions i el 78% de les AFAs creuen que l'espai és més jugable	
El 92% de les direccions i el 67% de les AFAs consideren que ha millorat la seguretat viària	
El 77% de les direccions i el 78% de les AFAs consideren que ha millorat la visibilitat del centre educatiu	
Tots els centres consideren que hi ha una millora del benestar de la comunitat educativa (100% de les direccions i les AFAs)	

Segons dades del **recompte sistemàtic**, a més de les millores en el temps d'estada i el nombre de persones que es queden a l'entorn escolar:

Als centres amb pacificacions o actuacions més destacades, s'observa un **augment de la mediana d'infants jugant els divendres**, 15 minuts després de la sortida. En el pre hi havia una mediana de 0 (RIQ: 0-4) infants jugant que en el post s'incrementa a 9,5 (RIQ: 1-16).

Propostes de millora

Maximitzar les actuacions de **pacificacions i ampliació d'espai** en futures edicions del programa, quan sigui possible

Potenciar la **participació** de la comunitat educativa **en la ubicació dels elements de mobiliari urbà i de joc**

Adaptar el **mobiliari urbà i de joc al perfil d'usuàries i tipus de centre educatiu, especialment en el cas de les escoles bressol**

Prioritzar el **mobiliari urbà que fomenti més oportunitats per la socialització** i la interacció grupal (per exemple, bancs i grades)

Incrementar els **aparcaments per bicicletes**

Limitar el pas de les bicicletes i els patinets elèctrics per l'entorn escolar, en particular, en els carrers pacificats

Instal·lar **baranes protectores quan hi ha carril bici al costat** d'una vorera amb portes de sortida

Potenciar **mesures perquè es compleixen els límits de velocitat** en els entorns escolars (instal·lació d'elements reductors de velocitat i/o radars, presència de la guàrdia urbana, etc.)

Conclusions

La intervenció **ha incrementat el temps d'estada i el nombre de persones** que es queden a l'entorn escolar

La intervenció **ha incrementat les oportunitats de joc espontani on hi ha hagut pacificacions o ampliacions d'espai destacades**

La intervenció **ha millorat la percepció de seguretat viària**, així com la senyalització i la visibilitat dels centres

La intervenció ha suposat un **impacte positiu en el benestar** de la comunitat educativa

En general, **no es perceben canvis en la percepció del soroll i la qualitat de l'aire** dels entorns escolars

La **satisfacció de direccions i AFAs amb la intervenció és bona**: un 7 i un 6 respectivament

En general, la **satisfacció d'infants, adolescents i famílies amb la intervenció és bona**: al voltant d'un 7

El **canvi o actuació** que **menys agrada** als infants és que hi hagi **pocs espais comunitaris per seure** i als adults que hi hagi **menys espai per aparcar**

El **canvi o actuació** que **més agrada** als infants són les **boles de formigó** i als adults que l'**espai** s'ha convertit en més **segur i protegit**

El programa té un impacte heterogeni depenent del tipus d'intervenció. **L'impacte més rellevant** es dona **als centres amb pacificacions o intervencions més destacades**

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

Agència
de Salut Pública

Connectem
f t o in

www.aspb.cat